

hondo-hondotik

Javier Aisa

(IPESeko kidea)

Ariel Sharonen buruhaustea

Denok gara anaia-arrebak, denok gara juduak, patu bera izango dugu». Esaldi hori erabili zuen Yitzhak Rabinek, 90eko hamarkadaren hasieran lehen ministro laborista zenak, eskuinari gobernuan sar zedin eskatu zionean, Osloko bake akordioei ekiteko—gero, ultraeskuindarrek hil zuten—. Ariel Sharon hauteskundeetako garaile nabarmenak ere esaldi bera erabili du; oraingoan, Likuden garaipenaren gauean—zituen aulkiak halako bi lortu ditu: lehen 19, eta orain 38—, eta, hain zuzen, Alderdi Laboristari eta Shinuiri gobernu berrian sar daitezela eskatzeko, interes nazionalaren izenean. «Tora jasotzera koan ere elkarturik zegoen herri judua», esan du Sharonen, Shaseko sefardi ultraerlijiosoei begira. Bi adierazpen horiek argi uzten dute lehen ministro izango denak Batasun Nazionalako ahalik eta gobernu zabalena sortu nahi duela, oreka lortzeko.

Israelgo politikan oso zaila da helburu hori lortzea, han gehiago jotzen baita komunitateak zatitzera, diruzalekerietara eta norbera gailentzera; eta askotan, lis-kar-kainitak ere izaten dira: erlijiosoak laikoak aurka; ekialdekoak askenazien aurka; Israel Handiaren aldeko eskuin muturra Osloko egitasmoaren aldekoen aurka; eskuin muturra ezkerrearen aurka; erlijioso-ortodoxoak erreformatzaileekin gatazkan; eskuin gogorra zentroaren bila, laboristek har ez dezaten. Amaigabe-ko zerrenda dugu.

Sharonen aurreko gobernu zapaltzaile gogorrek hamaika atentatu ekarri zituen arren, segurtasunaren botoa lortu du, hau da, «tribuko lider» zahararren botoa, aitzindari zaharrek bezala lurra lantzen duen jeneral ohiaren botoa, palestinarrekin negoziatzeko mahaian mugarik gabeko indarra erakuts dezakeen jeneral ohiarena—armada nonahikoa baliatuz—. Iraki iragarritako erasoak sortzen duen zalantzari aurre egiteko sendotasuna da. Sharonen helburuak indartu egiten du nazionalismo sionista sortu zuen gogo: lurra, herria, legea ahalik eta lurralde zabalenean—Jordango ezker aldetik Mediterraneora, eta Neguevko hegotik Tiberiade aintzirara—. Ez du askorik axola handinahi horiek Palestinako herrialdea zokoratu, baztertu edo botatzek. Israel-darrek—besteak beste Shasetik datozen erlijioso ugari eta baita botoemaile laborista batzuek ere—beste pentsamolde bat hartu dute, palestinarrekin dituzten gatazkak irabazteko: ez dute atzerantz egingo 1967ko mugetara; ez dute negoziatzeko Arafatek gidatzen duen Palestinako Agintearekin, Israel urduri daukan jazarraldiaren buru izatea leporatzen baitiote Arafati; ez dute inolako elkarriketarik izango baldintzarik gabeko Palestina-ko Estatu bat lortzeko. Eskuinak zera azpimarratzen du: haiek dira erasotzaileak. Kontraerasoa egitea dagokigu, Estatu hebrearrak bizirik iraun dezan. Lehergai-luekin, inoiz ez da bakerik izango. Esan

Ariel Sharon, Israelgo lehen ministroa.

nahi baita: burdinazko ukabila behar da amore ematea lortzeko.

Hauteskundeetan, ezkerrek inoizko emaitzarik txarrena izan du. Alderdi Laborista 25 aulki izatetik 19ra jaitsi da; Meretz, berriz, 10etik 6ra. Besteak beste, honakoak dira ezkerrearen porrota ekarri duten arrazoiak: ahultasuna edukitzea; barne banaketak izatea; Gobernuan higitzea; hautesle gehienek arabera, bake prozesuan gauza gehiegi onartzea, Lurralde Okupatuak uztera ere iritsi baitira; eta buruzagitza berri eta arriskutsua izatea. Orain, ezkerrek lehengo sinesgarritasuna lortu nahi badu, oposizioan jarraitu beharko du bere bidean. Honela dio Amram Mitznak: Sharonen gobernu berrian sartzeari uko egin diogu, eta, kanpotik kritika eginez, alternatiba bilakatuko gara; are gehiago, etorkizunean eskuineko gobernu mugatuak—Likud, Agudateko askenazi ortodoxoak, Alderdi Erlijioso Nazionala, Shinui eta Be'Aliyako errusiarrak; 66 diputatuko gehiengo—ez badu lortzen Estatuko arazoez arduratzeko behar bezalako sendotasunik. «Interes nazionalak eskatzen du Israelgo bi alderdirik handienek bete dezatela hautesleek emandako lana: Likudek gobernuan, eta laboristek oposizioan», azpimarratu du Mitznak. Alabaina, laboristek berriz bidea eraiki ahal izateko, ezinbestekoa da Mitznaren eta alderdiko gainerako barioen artean kontuak argitzea: Eliezer, Burg, Ramon eta Peres ezin

saihestuzkoa. Alderdiko estatutuek eragotzi egiten dute 14 hilabete baino lehenago barne hauteskundeak egitea. Hala, hiru dira Mitznaren arazoak: baroiek ez dute kontuan hartzen; haren aliatu naturalak ez dituzte aukeratu—Dayan, Beilin eta Katz—, eta Metzera igaro daitezke edo beste talde bat sor dezakete; eta, azkenik, Ariel Sharonen indar guztiarekin egiten du presio. Mehatxu egin dio Mitznari, eta esan laguntza lortzeko Shinuiren atzetik joango dela—bien arteko aldea txikia da: laboristek 19 eserleku dituzte, eta Shinuik 15—. Sharonen laguntza eskatu die AEBetako presidente Bushi, enpresaburuei eta kibutzim-en presio taldeari, Alderdi Laborista konbentzitzeko Batasun Nazionalako gobernu berrian parte hartzeko. Simon Peresek esana du aukera horren alde egingo duela, eta haren azpijokoak Mitznari kalte egiten hasi dira.

Argi eta garbi zegoen Tommy Lapid judu hungariarraren Shinui alderdiak boto gehiago izango zituela. Baina, agian, ez hainbeste: 6tik 15 eserlekura igaro da. Erdiko klase laiko eta modernoaren protesta botoa izan da, alderdi klasikoen eraginkortasunik ezaren eta erlijiosoen eraginaren aurkako botoa. Lapidek honakoen botoak lortu ditu: gazteenak; mende-baldetik iritsi berri direnenak, batez ere aberastasun bila joandako argentinar eta errusiarrenak. Shinui kontraesanez beterik dago, eta populista da, kapitalismo

berriaren abantailen aldele eta ezinago zuri; zentro-eskuinetik agertu da, laborismoa baztertu eta bigarren alderdi bihurtzeko asmoz. Bi ezaugarri nabarmen ditu, biak ere arriskutsuak: nortasun askenaziazia suspertu zenetik, arabiarren aurkakoa da, batetik, eta ekialdeko erlijiosoen aurkakoa, bestetik, eta jarrera arrazista nabarmenak ditu maiz. Lapid zentro-ezkerreko gobernu mugatu baten aldekoa da, eta berriz ere adierazi du ez duela parte hartuko Gobernuan, bertan Shaseko erlijioso sefardiak eta ekialdekoak baldin badaude. Hori arriskutsua da, askenazien eta sefardien arteko zatiketa eta banaketa handitu egingo duelako; aspaldikoa da etsaigo hori, eta Israelen sorrerako batasun zaharra urratzen du. Herri juduaren iragan batua lausotu egiten da tribuen anabasan, eta ageriago geratzen da Estatuaren nortasun krisia.

Rabinen esaldia, hasieran aipatu dugun hura, gero eta urrunago dago Sharonentzat. Askok garrantz iritzi diote Sharonen garaipenari, zaila izango zaio-lako gobernu osatzea. Likudeko alderdikide batzuek Sharoni leporatzen diote tematuta dagoela laboristekin adosteko, Liebermanen Batasun Nazionalako estremistekin adostu beharrean—lehen, 4 diputatu zituen; orain, berriz, 7—. Arazoak hasi besterik ez dira egin Sharonentzat; ez ditu Gobernuan sartu nahi eskuin muturrekoak, palestinarrekin negoziatzeari uko egiten diotelako guztiz. Liebermanek eta enparauek haxe exijitzen dute: palestinarrek Jordaniara kanporatzeko; lider palestinar guztiak deuseztatzea, Arafatekin hasita; eta Lurralde Okupatuak guztiz eta betiko bereganatzea. Indarkeria hori hain litzateke bortitza, non palestinar guztiak altxatzea eta Israel nazioartean bakar-tzea ekarriko bailuke. Baina Likudeko buruzagiak tarte gutxi du mugitzeko, batez ere laboristek sostengurik ematen ez badiote. Shinui hor dauka, bistan denez, baina, hala ere, Knesseten (120 diputatu) gehiengo izan nahi badu, zortzi faltako zaizkio 61 izateko; beraz, alde horrekin, gobernu ez da oso sendoa izango. Nola eserarazi Ministroen Kontseiluko mahai berean ortodoxo erlijiosoak—askenaziak eta sefardiak—eta Shinuiko modernistak, zeinek erlijiosoen pribilegioak kendu nahi baitituzte? Arrunt zaila da hori; gehienek ere, Shinuik onartuko du ultraortodoxo askenaziekin elkarlanean aritzea, baina sekula ez Shaseko ekialdekoekin. Gobernuan erlijioso guztiak (Shas, Agudat, Alderdi Nazional Erlijiosoa) eta Sharanski errusiarraren taldea sartzen badira, ortodoxoen menpe geratuko da Likud, eta oposizio laikoak indar handiegia izango du.

Ariel Sharonen egiteko zaila du: puzzle hori osatu 42 egun igaro baino lehen. Sharonen garaipenak agerian utzi du beraren ahultasuna.